

Valdis Grebežs jau 11 gadus māca cilvēkus kļūt par drošiem autovadītājiem

Foto: Gunda Katrīna Vovere

Gunda Katrīna Vovere

Preiļu autoskolas «Satiksme – Z» braukšanas instruktors Valdis Grebežs ceļu satiksmes drošības jomā strādā jau vairāk nekā desmit gadus. Paralēli darbam Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā viņš palīdz topošajiem autovadītājiem apgūt drošas braukšanas iemaņas. Sarunā viņš atklāj, kā nonācis līdz šai profesijai, kādi ir biežākie kursantu kļūšanas akmeņi un to, ka pilnīgi visus var iemācīt braukt ar automašīnu.

Kā jūs ar sevi iepazīstinātu?

– Mani sauc Valdis Grebežs, jau vairākus gadus dzīvoju Preiļos. Primārais darbs man ir Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā Līvānu daļā, šajā profesijā strādāju jau aptuveni deviņus gadus, bet autoskolā par braukšanas instruktoru strādāju aptuveni 11 gadus – no 2014. gada. Sākumā par braukšanas instruktoru strādāju Daugavpilī, tad pārgāju uz Līvāniem, bet pēdējos piecus gadus strādāju šeit, Preiļos, autoskolā «Satiksme – Z».

Kā nonācāt līdz braukšanas instruktora profesijai?

– Kad pabeidzu Rēzeknes Augstskolu kā būvdarbu vadītājs, saņēmu darba piedāvājumu Lielbritānijā un aizbraucu. Tur nostrādāju trīs gadus un pelnīju ļoti labi, bet mani sauca atpakaļ māju sajūta. Tā nauda, ko tajā laikā nopelnīju, nespēja atsvērt būšanu savā dzimtenē. Atgriežoties Latvijā no Lielbritānijas, pēc kāda pusgada ieraudzīju sludinājumu Daugavpils autoskolā, ka viņiem vajadzīgi instruktori. Es tā padomāju, ka agrāk esmu mācījis braukt vienu draudzeni, otru draudzeni, māsai biju mācījis, toreiz nervi izturēja – kāpēc nepamēģināt. Tur gan bija nosacījums, ka viss mācību process ir jāapmaksā pašam, kas bija 4000 lati, ja tu strādā Latvijā. Tajos laikos tā bija ļoti liela naudas summa, bet biju tikko atgriezies no ārzemēm, kur pelnīju ļoti labi, un man tas likās sākums.

Vienīgā vieta, kur varēja un var to izmācīties, ir Rīgā. Tas, cik ilgi jāmācās, katram ir individuāli, citi to dara gadiem, citi – dažos mēnešos. Ir dots attiecīgs skaits mācību moduļu, kuri ir jāmācās, piemēram, satiksmes drošība, ceļu satiksmes noteikumi utt. Ja jūties gatavs, vari pieteikties eksāmenam. Es biju motivēts sākt strādāt, tāpēc man šis process aizņēma aptuveni

sešus, septiņus mēnešus. Tagad, lai kļūtu par braukšanas instruktoru, prasības ir augušas, un tiek prasīts, lai cilvēkam būtu vismaz bakalaura, citādi jociņi sanāk, ka šos kursus varēja iziet cilvēks, kurš ieguvis tikai pamatskolas izglītību, un tad māca citus. Ņemot vērā, ka man jau tajos laikos bija augstākā izglītība, izsniedza divas apliecības – es varu gan pasniegt teoriju autoskolā, gan esmu braukšanas instruktors. Man viens kolēģis stāstīja, ka šobrīd, lai vispār iestātos kursos, lai kļūtu par instruktoru, vispirms prasa nolikt CSDD braukšanas eksāmenu, un tas, ka tev ir jau desmit gadu pieredze, neko nenožīmē, tu tāpat vari izkrist.

Kas bija lielākie izaicinājumi sākumā?

– Vispār mācības un eksāmens, lai kļūtu par braukšanas instruktoru, bija ļoti grūts un bija lielas prasības, ļoti skrupulozi vērtēja, katru sīkumu ņēma vērā un uzdeva papildu jautājumus, jāzina no galvas pat ceļazīmju un noteikumu numurs. Teikšu, ka aizstāvēt augstskolas diplomdarbu bija krietni vieglāk, nekā braukšanas instruktora eksāmenu. Lai gan abas ir profesijas, kurās tiek prasīta liela atbildība, tomēr būvniecīkām tā ir lielāka.

Kā izskatās jūsu tipiskā darba diena?

– Man ļoti nepatīk pasniegt teorijas mācību, tāpēc no tā izvairos un praktiski nedaru, esmu tikai braukšanas instruktors. Tāpēc mana darba diena ir gaužām vienkārša – astoņos no rīta sāku pieņemt klientus uz nodarbībām, sēžamies automašīnā un braucam. Ja kursantam ir labas iemaņas, braucam uz Jēkabpili, ja iemaņu vēl nav, riņķojam pa Preiļiem. Man ir divas automašīnas, ar vienu vairāk braukājam pa Preiļiem, tās man ir mazāk žēl, bet ar otru

pa Jēkabpili, un tā ir līdzīgāka CSDD automašīnām, lai kursants var pierast un apgūt automašīnas funkcijas. Es strādāju kā pašnodarbināta persona, bet autoskolā.

Lai gan šis darbs man skaitās kā papildu ienākumu avots, tomēr sanāk diezgan daudz. Gada laikā no manis uz CSDD tiek palaists ap 70 cilvēku no Preiļiem, kas mazpilsētai ir diezgan liels skaits. CSDD ir iespējams apskatīt katra instruktora statistiku un to, cik kursantu nonāk pie tiesībām kabatā, bet galvenais rādītājs ir, cik procentuāli eksāmenu noliek ar pirmo reizi, man šis rādītājs ir 56 %, kas ir ļoti labi. Jēkabpilī, piemēram, lielai daļai instruktoru ir labi, ja 30 %. Man kā instruktoram, protams, svarīgi ir ne tikai tas, lai kursants noliek eksāmenu ar pirmo reizi, bet arī tas, lai viņš pēc tam labi brauc. Nereti gan eksāmena rezultātu ietekmē cilvēciskais faktors jeb stress, zinu, ka kursants ir ļoti labi sagatavots, bet eksāmenā sāk trīcēt kājas, automašīna slāpst nost.

Kā jūs motivējat audzēkņus, kuri pie auto stūres jūtas nedroši un baidās?

– Viss ir psiholoģiski. Ir cilvēki, kas atnāk tādi kā agresīvi, tos vajag iegrožot, ar tādu braukšanas manieri tiesības nav iespējams iegūt. Tiem, kas ļoti nedroši jūtas, pats galvenais ir nekliegt un izturēties mierīgi. Arī šāds kursants taīsa brīnumus pie auto stūres, bet galvenais reaģēt mierīgi un vēl papildus nesatraukt kursantu. Mēģinu motivēt, lai nesāk panīkot, kad kaut kas neizdodas, kad kāds cits autovadītājs taurē aiz muguras.

Kam ir vieglāk iemācīt braukt – tādām, kurš jau mājās ir praktizējies vai tādām, kurš atnāk bez pieredzes?

– Man daudzi kursanti atnāk jau ar kādu pieredzi. Pastāv uzskats, ka tādus ir grūtāk mācīt, jo esot jāizskauz sliktie braukšanas ieradumi, bet nē, es tā neuzskatu, jo viņi spēj labāk kontrolēt automašīnu, tādas nianšes kā pagriezienus, spoguļu noregulēšanu var ātri piekorigēt. Šādiem kursantiem problēma mēdz būt ar agresivitāti, jo viņi nevajadzīgi steidzas, par ātru grib izbraukt krustojumus, bet arī to ātri var pameinīt. Cilvēks bez jebkādas pieredzes pavadīs ļoti ilgu laiku braukšanas nodarbībās. Protams, ir ļoti apķēriģi kursanti, kuri, šķiet, pie stūres jūtas kā zivs ūdenī, un mācību process ir ātrs.

Jūsaprāt, braukt var iemācīt pilnīgi visus, vai tomēr ir cilvēki, kuriem labāk nesēsties pie auto stūres?

– Visus var iemācīt. Tikai katram ir savs laiks.

Ar ko visbiežāk nākas saskarties, apmācot jauniešus, un ar ko – pieaugušos?

– Varbūt cilvēkiem gados ir mazliet grūtāk, viņiem ir citādāka uztvere, jaunieši ātrāk uztver informāciju. Bet gados vecāks cilvēks informāciju apgūt padziļinātāk un pamatīgāk, šie kursanti ir apzinīgāki. Jaunieši nereti pēc tiesību iegūšanas pēc tam trako pa ielām.

Kādas ir biežākās kļūdas, ko pieļauj jaunie autovadītāji?

– Parasti kļūdās ceļazīmēs, bieži nemāk ievērot pareizi «STOP» zīmi – kursanti piebrauc pie krustojuma, kurā ir šī zīme, piebremzē, bet pilnībā neaptur transportlīdzekli.

Cik liela nozīme, jūsaprāt, ir teorijas zināšanām salīdzinājumā ar praktiskajām prasmēm?

– Teorijas zināšanas, protams, vajag, sēžot pie datora, ir iespēja padomāt, bet, praktiski braucot, ir nepieciešams sekundes

simtdaļā izdomāt, kas jādara, ir jāapvieno braukšanas iemaņas, jānovērtē situācija uz ceļa, jāpaspēj rīkoties, balstoties uz norādītajām ceļa zīmēm. Uzmanība ir jāsadala uz vairākām lietām, tāpēc ir svarīgi izkopt gan teorētiskās zināšanas, gan braukšanas prasmes un, galvenais, šīs lietas praktizēt.

Jūs ieteiktu mācīties braukt ar manuālo vai automātisko ātrumkārbu?

– Ar manuālo. Tomēr izskatās, ka jaunās automašīnas lielākoties tiek ražotas ar automātisko ātrumkārbu, tāpēc pieļauju, ka pēc vairākiem gadiem braukšanas tiesībām nebūs atdalītas šīs kategorijas – automāts, manuāla. Bet šobrīd ieteiktu likt tiesības uz manuālo ātrumkārbu, jo Latvijā vēl nav tik daudz automašīnu ar automātisko ātrumkārbu. Nekad nevar zināt, kādā dzīves situācijā nonāksi, cilvēks, kurš mācēs braukt ar manuālo ātrumkārbu, mācēs braukt arī ar automātisko, bet ne otrādi. Saprota, ka, it sevišķi pilsētā, ar automātisko ātrumkārbu ir ļoti ērti braukt.

Kādas metodes izmantojat, lai audzēkņi ne tikai apgūtu noteikumus, bet arī drošas braukšanas kultūru?

– Pabeidzot autoskolu, daudzi sāk braukt pa savam, pat ja CSDD palielinātu braukšanas stundas uz simts, tas neko nemainīs. Instruktori jau mēģina strādāt arī psiholoģiski, mācīt, skaidrot, bet pēc tam tāpat dažiem absolventiem pieaug spārni.

Kas jums visvairāk patīk savā profesijā?

– Tas, ka šajā profesijā nav rutīnas. Pilnīgi katrs kursants ir citādāks, katram vajadzīga sava pieceja.

Atceraties, kā pats sākāt mācīties braukt?

– Protams, es pat atceros arī savu instruktoru, kā mēs braucām, atceros, kā liku eksāmenu. Tas bija novembris, un negaidīti bija uzsnidzis sniegs, bija slapjš, bet es nolicu braukšanas eksāmenu ar pirmo reizi.

Kā jums pašam izdodas ikdienā ievērot ceļu satiksmes noteikumus un pareizi braukšanu?

– Es ļoti mēģinu to darīt. Līdz šim arī nav neviena pārkāpuma uzskaitē.

Jūs mācāt kursantus braukt ar BMW markas automašīnu, saprotu, ka jums tā ir tuva auto marka. Ko domājat par stereotipiem, kas saistīti ar BMW braucējiem?

– Jā, man pašam mājās ir četras BMW automašīnas, man patīk. Piekrītu, ka ar to saistās dažādi stereotipi, bet, paskatoties, kas notiek uz ceļiem, ne tikai BMW vadītāji taīsa visādus brīnumus, skatos, ka arī Volvo šoferi izceļas. Ir bijuši kursanti, kuriem vecāki aizrāda, kā var mācīties braukt ar BMW, ka tā ir agresīva mašīna, aizmugures piedziņa. Bet no aizmugures piedziņas vispār nevajag baidīties, galvenais ir labas riepas. Un, lai gan BMW mani uzrunā, es pats pa ielām neslidinos, man vairs nav tas vecums. Jauniešiem ļoti laba ir iespēja, kad atsevišķi lauksaimnieki ziemā bija izveidojuši uz savas zemes trases, kurās cilvēki var doties iztrakoties, noķert adrenalīnu un uz ceļiem pārvietoties civilizēti. Ieteiktu šādus laukumus izveidot katrā Latvijas pilsētā!

Ko jūs novēlētu saviem topošajiem un esošajiem audzēkņiem, sēžoties pie stūres?

– Novēlu braukt mierīgi, būt attāpīgiem, skatīties ceļazīmes un nebraukt agresīvi, ievērojot drošas braukšanas kultūras mākslu.■

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». «Par projekta raksta «Valdis Grebežs jau 11 gadus māca cilvēkus kļūt par drošiem autovadītājiem» saturu atbild SIA «Vietējā»».

MAF
Mediju atbalsta fonds